

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија” бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 , 51/11 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ 96/19 и 110/19), како и врз основа на член 50 став 6 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 161/2019) министерот за образование и наука донесе скратена наставна програма по наставниот **предмет Македонски јазик за учениците од другите заедници** (кои наставата ја следат на турски, албански, српски и босански јазик) за IX одделение на деветгодишното основно образование за учебната 2020/21 година

1. Вовед

Скратената наставна програма по наставниот предмет **Македонски јазик за учениците од другите заедници** (кои наставата ја следат на турски, албански, српски и босански јазик) се базира на целите /очекуваните резултати предвидени со наставната програма за наставниот предмет што редовно се реализира согласно утврдениот Наставен план.

Со скратената програма се утврдуваат определени теми и наставни единици што треба да се реализираат за 159 наставни денови при што се запазува предвидениот неделен фонд на часови утврден во редовната програма, односно за овој наставен предмет се предвидуваат 2 часа неделно, односно 64 часа во скратената програма.

Наставникот при планирањето и реализацијата на наставните единици од скратената програма се води од целите /очекуваните резултати определени поими методите и активностите утврдени во редовната наставна програма.

2 . Преглед на теми и наставни единици

1. Преглед на теми ¹

Тема: Јас и другите (10 часа)

Тема: Моето семејство (12 часа)

Тема: Училиштен живот (12 часа)

Тема: Моето здравје (10 часа)

Тема: Култура и историја (10 часа)

---

¹ Во однос на дадените теми и понудениот број на часови за истите, наставникот/наставничката прави проценка за начинот и длабочината на обработка на секоја тема поединечно, притоа земајќи го предвид интегрираниот и избалансираниот пристап при изучување на сите јазични елементи.

Тема: Занимливости и интереси (10 часа)

Се препорачува во рамките на дадените теми, а земајќи го предвид вкупниот фонд на часови предвиден со скратената наставна програма, јазичните функции да се усвојуваат преку лексички единици и граматички структури.

При изучувањето на јазикот како немајчин, јазичните компоненти (јазични функции, лексички единици и граматички структури) и јазичните вештини (слушање и читање со разбирање, говорење и пишување) се заемно интегрирани, јазичните вештини ќе се увежбуваат при усвојување на јазичните компоненти. Часовите предвидени за увежбување на содржините со редовната наставна програма да бидат редуцирани, а активностите да бидат интегрирани во часовите предвидени за новите наставни содржини.

3. Дидактички препораки

Целта на овие дидактички препораки е да помогнат на наставникот/наставничката да ги постигне поставените очекувани резултати на редовната наставна програма за IX одделение од основното образование со помош на оваа скратена наставна програма, која ќе биде патоказ за најбитните елементи кои треба да се опфатат. Појдовна основа за реализација на скратената наставна програма по овој наставен предмет е редовната наставна програма (резултати од учење, содржини и поими, предложените активности методи и стандарди на оценување).

Во скратената програма за IX одделение се земени предвид содржините во наставните програми по другите предмети кои се изучуваат во ова одделение, односно се почитува принципот на меѓупредметно поврзување во однос на целите и содржините, со акцент на интегрираното поврзување со содржините од мајчиниот јазик.

Во фокусот на вниманието на современата настава е ученикот/ученичката и процесот на учење. Треба да се почитуваат возраста, потребите, интересите на учениците. Наставникот/наставничката не е повеќе единствен извор на знаења и информации и неговата улога не е само пренесување знаења. Неговата/нејзината улога е да ги поттикнува учениците да користат и други извори на знаења и информации и да ги учи како да учат.

При изборот на активностите треба да се води сметка за диференцијацијата и разновидноста. Треба да се одберат или адаптираат активности кои би одговарале на различните стилови на учење (визуелен, аудитивен, кинестетички), на различните видови интелигенција (вербално-јазична, математичко-логичка, музичко-ритмичка, визуелно-просторна и други), како и на нивоата на знаењата на учениците.

Треба да се има предвид дека применувањето различни форми на работа во наставата (фронтална, индивидуална или работа во парови и групи, истражувачка работа, работилници), како и алтернативната примена на пократки и подолги, побучни и потивки активности, периоди на сконцентрирано внимание и опуштање на учениците за време на часот, ја подобруваат мотивацијата за учење.

Наставата по **Македонски јазик за учениците од другите заедници** (кои наставата ја следат на турски, албански, српски и босански јазик) треба да се заснова на холистичко учење кое ги опфаќа когнитивните, афективните и моторните аспекти на учениците со што наставникот/наставничката ќе ги интегрира различните компоненти, а јазикот ќе се учи на функционален начин.

Наставата за оваа возрасна група се ориентира на когнитивното учење со свесна примена на јазичните структури во контекст и постапно воведување на граматичкиот метајазик. Новите содржини се усвојуваат во контекст по индуктивен пат. Постепено се воведува метајазикот соодветена возраста и нивото на познавање на јазикот. Во овој период се настојува воедначено да се развиваат говорната и писмената комуникација.

Ученикот се поттикнува да го открива функционирањето на македонскиот јазик преку примери чие анализирање ќе му помогне да изведе соодветни заклучоци, како и преку споредба со мајчиниот јазик и со други јазици што ги изучува.

Освен ова, се обрнува подеднакво внимание на сите јазични вештини: *слушање и читање* со разбирање, *зборување*, како од аспект на говорна интеракција, така и од аспект на говорна продукција, како и вештината *пишување*.

Наставникот во рамките на предвидените теми кои се дел и од редовната програма избира во која тема ќе ги изучува деловите од граматиката кои се посочени (именки, функции на именките и на придавки во реченцата- преку примери, глаголи- има конструкции, сум конструкција и да конструкција, додека од делот синтакса препознавање и составување, преку вежби, за зависнословени реченици) Секако, при вклучувањето на секоја граматичка структура и јазична функција, наставникот го следи резултатите од учење во редовната програма и така го одредува и тежниското ниво на она што треба да го постигне со учениците. Содржините кои треба да се усвојат, а се однесуваат на изговорот на гласовите, интонацијата на македонската реченица, акцентот се применуваат без исклучок на секој час. Истото се однесува и на правописните правила кои треба да бидат присутни секогаш кога се пишува. Се препорачува вежби со дијалози, симулации и поставување на јазичните структури во реална ситуација. (Конкретните предложени активности наставникот да ги консултира од редовната наставна програма).

Во таа смисла, наставникот/наставничката треба да ја поттикнува и развива автономијата на учениците преку активности и задачи кои ги оспособуваат да ја преземат одговорноста за своето сопствено учење и знаењето кое го стекнуваат во формален контекст на учење (во училишта) и да го користат надвор од неа. Од ова произлегува дека на часовите по македонски јазик за заедниците се стекнуваат основни јазични и социопрагматични компетенции и знаења.

Од наведеното произлегува дека наставникот треба да ги учи учениците како полесно и побрзо да учат, како да го сочуваат наученото и како да го користат знаењето во нови ситуации, надвор од училиштата.

Наставникот/наставничката треба да ги запознава учениците со целите и содржините на активностите/задачите/материјалите и стратегиите на учење кои тие ги применуваат на повисоките нивоа на учење.

Од наставникот/наставничката се очекува да ги учи учениците да развиваат и применуваат стратегии на успешно учење.

Би требало да се напомене дека во оваа скратена програма зададениот број на часови по одделни теми може да се менува , односно му/и се остава слобода на наставникот/наставничката за начинот на организацијата на наставата и на часовите, преку поврзување со веќе наученото, како и фузирање на наставни единици.

4. Норматив за наставен кадар

Скратената наставна програма ја реализира наставник согласно нормативот за наставен кадар даден во редовната настава програма.

Скратената наставна програма по наставниот предмет **Македонски јазик за учениците од другите заедници** (кои наставата ја следат на турски, албански, српски и босански јазик) за деветто одделение на деветгодишното основното образование ја утврди

Бр.12-8424/9

16.9.2020

Министер за образование и наука

Мила Царовска

